

Received: November 13, 2025
Accepted: December 24, 2025
Available online: December 25, 2025

Dilshod Nasriddinov

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), dotsent
Xalqaro Nordik universiteti
Toshkent, O'zbekiston

Dilshod Nasriddinov

Associate Professor, Doctor of Philosophy in Philologi-
cal Sciences (PhD)
Nordic International University
Tashkent, Uzbekistan
E-mail: dilshodnasr@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-1432-284X

URSULA K. LE GUIN: FENTEZI ASARLAR YARATISHDAGI BADIY MAHORAT (“Zulmatning chap qo'li” asari misolida)

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolaning maqsadi – Ursula K. Le Guinning “Zulmatning chap qo'li” (1969) romani misolida fentezi janrining spekulativ adabiyot doirasida tutgan o'rni, uning janr chegaralarini kengaytirishdagi badiiy-uslubiy imkoniyatlari hamda jamiyatdagi ijtimoiy me'yorlarga nisbatan tanqidiy munosabatini tahlil qilishdir. Maqolada asardagi fenteziga xos uslublarning shakllanishi, an'anaviy janr chegaralariga qarshi chiqishi, shuningdek, gender, shaxsiyat va madaniy nisbiylik kabi zamonaviy masalalarga yangicha yondashuvlar tahlillar orqali ko'rsatib berilgan.

Muammo sifatida “Zulmatning chap qo'li” asarida an'anaviy fentezi janri hamda spekulativ adabiyot chegaralarining kengaytirilishi, shuningdek, asarning ijtimoiy va madaniy kontekstda innovatsion fikrlarni ilgari surish usullari ko'rib chiqiladi. Bu orqali Le Guin asarining nafaqat fantastik, balki ijtimoiy tanqid va madaniy refleksiya sifatida ham o'ziga xosligi aniqlanadi.

Maqolada badiiy matnni struktural, tematik va ramziy jihatdan tahlil qilish metodologiyasi qo'llanilib, adabiyotshunoslik nazariyasi hamda janr tadqiqotlari yondashuvlari asosida tahlil olib boriladi. Bu yondashuvlar orqali asarning chuqur ma'no qatlamlari ochib beriladi.

Asosiy ilmiy natijalar shundan iboratki, Le Guinning o'z asarida fentezi janrining klassik elementlari – boy va murakkab dunyo, mifologik qatlamlar va ramzlardan foydalangan holda, jamiyatdagi gender stereotiplari va shaxsiy erkinlik masalalarini ilgari suradi. “Zulmatning

URSULA K. LE GUIN: ARTISTIC MASTERY IN THE CREATION OF FANTASY WORKS

(A Case Study of The Left Hand of Darkness)

ABSTRACT

The purpose of this article is to explore how Ursula K. Le Guin's *Zulmatning chap qo'li* (1969) employs elements of the fantasy genre within the framework of speculative fiction, its place within the genre, and its critical stance towards societal norms. The article analyzes how fantasy stylistic features are formed in the work, how it challenges traditional genre boundaries, and how it presents innovative approaches to contemporary issues such as gender, identity, and cultural relativism.

The problem addressed in the article concerns the expansion of the traditional fantasy genre and speculative fiction boundaries in *The Left Hand of Darkness*, as well as how the work introduces innovative ideas within its social and cultural context. Through this, Le Guin's work is identified not only as a fantastic narrative but also as a unique piece of social criticism and cultural reflection.

The article applies methodologies including structural, thematic, and symbolic analysis of the literary text, supported by literary theory and genre studies approaches. These methods reveal the deeper layers of meaning within the work.

The main findings show that Le Guin utilizes classical fantasy elements—such as a rich and complex world, mythological layers, and symbolism—to address issues of gender stereotypes and personal freedom within society. *Zulmatning chap qo'li* challenges the conventional boundaries of the fantasy genre, creating a new direction in speculative fiction that sheds new

chap qo'li" an'anaviy fentezi janri chegaralariga qarshi chiqib, yangi spekulativ adabiyot yo'nalishini shakllantiradi va bu yo'nalishda gender, shaxsiyat va madaniy nisbiylik masalalarini yangi talqinlarda taqdim etadi.

Natijada, maqolada ta'kidlanishicha, "Zulmatning chap qo'li" nafaqat ajoyib fantastik asar, balki jamiyat me'yorlariga tanqidiy munosabat bildiruvchi, madaniy va ijtimoiy muammolarni chuqur o'rganadigan adabiy asar sifatida yuqori ahamiyatga ega.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, maqola Le Guin asarining spekulativ adabiyotda gender, shaxsiyat va madaniy nisbiylik masalalarini qayta ko'rib chiqishdagi innovatsion roli va uzoq muddatli ta'sirini ochib beradi, bu esa janrning rivojlanishiga va yangi fikrlarning shakllanishiga katta hissa qo'shganligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: fentezi janri, Fentezi, mifologik asos, ramziylik, janr sintezi, spekulativ adabiyot, gender o'zgaruvchanlik, feministik tanqid, shaxsiyat, madaniy nisbiylik, asar yangiligi, falsafiy izlanish, ijtimoiy-siyosiy mavzular.

KIRISH

Mashhur amerikalik yozuvchi Ursula K. Le Guin ijodidagi estetik dunyo modeli XX asr inglizzabon adabiyotida noyob hodisa bo'lib, u mifopoetik arxetiplar, Sharq falsafasi va G'arb ratsionalligiga nisbatan feministik tanqidni o'zida uyg'unlashtiradi. Borliqni idrok etishning muqobil usullarini badiiy shaklda ifodalagan holda, Le Guin har biri falsafiy bayonot va shoirona dunyoqarash ifodasi bo'lgan olamlarni yaratadi. Bu olamlarda uyg'unlik, muloqot va o'zaro organik ta'sir dunyo tuzilishining asosiy tamoyillariga aylangan.

Uning estetik modelining eng yorqin namoyon bo'lgan fentezi olamlaridan biri – "Yer dengizi" ("Earthsea") turkumidir; bu turkumning ilk asari "Yer dengizining sehrgari" ("A Wizard of Earthsea", 1968) hisoblanadi. Ushbu asarning o'zidayoq Le Guinning G'arb tafakkuriga xos bo'lgan ikkilik (binar) mantiqiga qarshi turishga intilishi seziladi: Yer dengizidagi sehr "yaxshi" va "yomon"ga bo'linmaydi, u narsalarining haqiqiy nomlarini bilishga asoslanadi, bu esa tilni borliq shakli sifatida talqin qiluvchi mifologik va dao falsafasiga oid tushunchalarni esga soladi. Asosiy qahramon oliy sehrgar Ged yovuzlik bilan tashqi dushman sifatida kurashmaydi; u yaxlitlikka erishish yo'lidan boradi, bunda "soya" uning bir qismiga aylanadi. Bunday paradigma Le Guinning estetik qarashlarini yaqqol namoyon qiladi. Uningcha, haqiqiy bilim hokimiyat va nazorat bilan emas, ichki uyg'unlik va muvozanat orqali idrok etish bilan bog'liq [Le Guin; 2001; 344]. "Xeyniy sikli" (The Hainish Cycle), xususan, "Bechoralar" (The Dispossessed, 1974) romanida Le Guinning estetik dunyo modeli siyosiy-falsafiy o'lovga ega bo'ladi. Muallif anarxo-kommunistik Anarres va kapitalistik-ierearxik Urras jamiyatlarini utopiya va antiutopiya sifatida emas, balki ikkisi

light on gender, identity, and cultural relativism.

As a result, the article emphasizes that Zulmatning chap qo'liis not only an outstanding fantasy story but also a literary work of great importance that critically engages with social norms and deeply explores cultural and social issues.

The main conclusion is that the article reveals Le Guin's innovative role and long-lasting impact in re-examining gender, identity, and cultural relativism within speculative fiction, contributing significantly to the development of the genre and the emergence of new ideas.

Key words: Ursula K. Le Guin, The Left Hand of Darkness, fantasy genre, fantasy, world-building, mythological foundations, symbolism, genre synthesis, speculative fiction, gender fluidity, identity, cultural relativism, innovation in literature, philosophical inquiry, socio-political themes.

ham nomukammal, lekin o'ziga xos yashovchan ijtimoiy tizimlar sifatida qarama-qarshi qo'yadi. Bunda tasvir estetikasi ziddiyatga emas, taqqoslash, madaniy shakllar o'rtasidagi polifonik – ko'povozli muloqotga asoslanadi. Shu xil rang-baranglik va bir ma'nolilikdan voz kechish ham uning estetik modelining asosiy tamoyillaridan biridir: Le Guin yaratgan badiiy dunyoda “fantastik” unsurlar haqiqatdan qochish vositasi emas, balki voqelikni eng chuqur darajada anglashga xizmat qiluvchi estetik va falsafiy usuldir. [Attebery; 2002; 154].

U. Le Guin dunyolarining estetikasida ekologik tafakkur ham muhim o'rin tutadi. “Dunyoning nomi – O'rmon” (“The Word for World is Forest”, 1972) romanida muallif o'rmon va uning mavjudotlari obrazini resurs emas, subyekt sifatida chizadi. Bu yerda estetik model ekologik diskursga ulanib, G'arbning tajovuzkor-industrial ekspansiyasiga qarshi mavjudotlarning donoligi va ularning muqaddas o'zaro bog'liqligini qarama-qarshi qo'yadi. D.Harrell ta'kidlaganidek, “Le Guin fantastik adabiyotdan modernistik taraqqiyot mifini estetik va axloqiy tanqid qilish vositasi sifatida foydalanadi” [Harrell; 2010; 213]. Alohida qiziqish uyg'otadigan jihatlardan yana biri – Le Guinning lingvistik estetikasi bo'lib, u “Zulmatning chap qo'li” (“The Left Hand of Darkness”, 1969) romanida to'liq namoyon bo'ladi. Bu yerda dunyo modeli til orqali belgilanadi: qahramonlarning gender noaniqligi sharoitida hikoya qilish, talqin, narrativning o'zi markaziy ahamiyat kasb etadi. Roman ataylab chiziqli bayon va ochiq-oydin ekspozitsiyadan voz kechib, miflar, kundaliklar hamda etnografik yozuvlar shaklidagi palimpsest tarzida qurilgan bo'lib, bu orqali o'quvchini ma'no yaratish jarayoniga faol ishtirok etishga. Bu yerda Le Guinning estetikasi – empatiya, sabr va shu kabilarning qabul qilishda ochiqlikni taqozo etuvchi etik tamoyil sifatida namoyon bo'ladi [Jameson; 2005; 189]. Asar hozirda fentezi deb ataladigan janrdagi ilk asarlardan biri bo'lib, androginlik mavzusining eng mashhur tahlili sifatida ta'riflanadi [8]. Romanning asosiy mavzularidan biri – jins va genderning madaniyat hamda jamiyatga ta'siri bo'lib, bu, ayniqsa, Ai va Ai'ga ishonib yordam beradigan getenlik siyosatchi Estraven o'rtasidagi munosabatlar orqali ochib beriladi. Roman, shuningdek, ikki qahramonning sodiqliklari qanday shakllanib borishini, Ai'ning yolg'izligi hamda Gethenning ikki yirik davlati dinlari o'rtasidagi qarama-qarshilikni ko'rsatib beradi. “Zulmatning chap qo'li” asari 30 martadan ziyod nashr etilgan va tanqidchilar tomonidan yuqori baholangan. 1970-yili u muxlislar tomonidan beriladigan Hugo mukofoti va yozuvchilar tomonidan beriladigan Nebula mukofotini “Eng yaxshi roman” nominatsiyasini qo'lga kiritgan. Asarning ta'siri haqida adabiyotshunos Harold Blum shunday yozgan: “Le Guin zamonamiz uchun fantaziyani Tolkien'dan ham ko'proq yuksak adabiyot darajasiga ko'tardi”. Tadqiqotchi Donna Uayt esa bu kitobni fentezi janrining poydevor asari sifatida baholab, uni Meri Shellining “Frankenstein” (“Frankshteyn”) romani bilan qiyoslaydi.

Le Guinning 1969-yili nashr etilgan “Zulmatning chap qo'li” ilk romani voqealari muallif tomonidan yaratilgan Hainish fentezi olamida kechadi. Ushbu xayoliy tarixga ko'ra, insonlar Yerda emas, balki Hain sayyorasida paydo bo'lgan. Hain aholisi roman voqealaridan ehtimol bir million yil avval ko'plab qo'shni sayyora tizimlarini, jumladan, Terra (Yer) va Gethenni mustamlaka qilgan. Har bir sayyoraga

“urug‘ sepgan” guruhlarning ayrimlari genetik tajribalar obyektiga aylangan, shular qatorida Gethen ham. Keyinchalik sayyoralar o‘zaro aloqani yo‘qotadi; Le Guin buning sababini izohlamaydi. Muallif Hainish olamining butun tarixini birdan bermaydi, balki o‘quvchilarga uni turli asarlar orqali asta-sekin yig‘ib chiqish imkonini beradi. Romanlar va qisqa asarlarda galaktik sivilizatsiyani qayta tiklash yo‘lidagi sa’y-harakatlar tasvirlanadi. Hain va boshqa sayyoralaridan kelgan tadqiqotchilar yorug‘lik tezligiga juda yaqin harakatlanuvchi yulduzlararo kemalardan foydalanadilar. Bunday sayohatlar sayyora tizimlari o‘rtasida yillar davom etishi mumkin, biroq nisbiylik nazariyasida ta’riflangan vaqt cho‘zilishi tufayli sayohatchilar nuqtayi nazaridan bu muddat ancha qisqaroq qilib idrok etiladi. Jamiyat *ansibl* deb ataladigan, “Mulksizlar” (“The Dispossessed”) asarida tasvirlangan voqealar chog‘ida ixtiro qilingan qurilma orqali zudlik bilan yulduzlararo aloqa imkoniyatiga ega. Galaktik sivilizatsiya ketma-ketlikning avvalgi asarlarida “Barcha olamlar ligasi” nomi bilan tanilgan bo‘lsa, “Zulmatning chap qo‘li” voqealari davriga kelib u “Ekumen” sifatida qayta tashkil etilgan. Roman voqealari paytida Ekumen 83 ta dunyoni birlashtirgan ittifoq bo‘lib, umumiy qonunlarga ega edi. Har bir roman kamida ikkita “fikriy tajriba” dan foydalanadi. Birinchisi – barcha gumanoid turlar dastlabki Hain mustamlakachilarining umumiy ajdodlaridan kelib chiqqani haqidagi g‘oya. Ikkinchi g‘oya esa har bir roman uchun o‘ziga xosdir. “Zulmatning chap qo‘li” juda uzoq kelajakda sodir bo‘ladi; asarning o‘zida aniq sana ko‘rsatilmagan. Sharhlovchilar boshqa asarlardagi voqealar va Le Guinning yozuvlariga oid izohlar asosida vaqtni milodiy 4870-yil deya taxmin qilganlar. Roman bosh qahramoni elchi Genli Ai muz bilan qoplangan Qish (Winter) nomli sayyorada (mahalliy tilda Gethen) yashovchi aholining Ekumenga qo‘shilishiga ularni ko‘ndirish vazifasi bilan keladi. Oyda bir marta ular *kemmer* deb ataladigan, jinsiy qabulchanlik va yuqori unumdorlik davriga kirib, shu paytda erkak yoki ayol jinsiy belgilarini qabul qiladilar. Bunda qaysi jinsni qabul qilish oldindan belgilanmay, vaziyat va munosabatlarga bog‘liq bo‘lishi mumkin. Roman davomida gethenliklar kemmerdagi rolidan qat’i nazar, odatda, “*u (erkak shaklida)*” deb tasvirlanadi. Doimiy jinsiy xususiyatlarning yo‘qligi Le Guinga Gethenni urushsiz jamiyat, shuningdek, jinsiylik ijtimoiy munosabatlarda uzluksiz omil bo‘lmagan jamiyat sifatida tasvirlash imkonini bergan. Le Guinning Hainish olamida yaratilgan asarlarida insoniyatning kengayishi g‘oyasi tadqiq etiladi; bu mavzu Ayzek Azimov kabi boshqa ilmiy-fantastika mualliflarining kelajak tarixi haqidagi romanlarida ham uchraydi. “*Mulksizlar*”, “*Zulmatning chap qo‘li*” va “*Dunyo degan so‘z – o‘rmon*” kabi Hainish romanlarida, shuningdek, turli ijtimoiy va siyosiy tizimlarning ta’siri tez-tez yoritiladi. Le Guin zamonaviy jamiyat chuqur begonalashuv va bo‘linishdan aziyat chekmoqda, deb hisoblagan. Shu sababli uning turli irq va xalqlar o‘rtasidagi uchrashuvlarni tasvirlashi, xususan, “*Zulmatning chap qo‘li*” asarida, “insoniy munosabatlarning yanada mukammal shakli” imkoniyatini o‘rganishga qaratilib, bu g‘oya “integratsiya va yaxlitlik” tushunchalariga asoslanadi. “*Zulmatning chap qo‘li*” ushbu mavzuni Genli Ai va Estraven o‘rtasidagi munosabatlar orqali ochib beradi: Ai dastlab Estravenga ishonmaydi, ammo oxir-oqibat uni sevib, ishonch bildiradi. Le Guinning keyingi Hainish romanlari esa gender, etnik farqlar, mulkchilikning qadri hamda insonning tabiat bilan

munosabati haqidagi zamonaviy qarashlarni ham tanqidiy qayta ko'rib chiqadi.

Asarda ikki asosiy din: Handdara va Yomeshta (yoki Meshe) kulti tasvirlangan. Handdara – daoizm va buddizmni eslatuvchi norasmiy e'tiqod tizimi bo'lsa, Yomeshta esa deyarli yakkaxudolikka yaqin din bo'lib, u Meshe tomonidan bir lahzalik vahiy orqali butun vaqtни to'liq idrok etish g'oyasiga asoslanadi. Meshe aslida Handdaraning bashoratchisi (Foreteller) bo'lgan va u "Hayotning ma'nosi nima?" degan savolga javob topishga uringan paytda ushbu vahiyga erishgan.

Handdara qadimiyroq din bo'lib, Karhide davlatida ustun mavqega ega, Yomeshta esa Orgoreynnda rasmiy din hisoblanadi. Bu ikki e'tiqod o'rtasidagi farqlar mamlakatlarda orasidagi siyosiy tafovutlar hamda ularning aholisi o'rtasidagi madaniy farqlarning asosi bo'lib xizmat qiladi. Roman davomida Estraven Handdara ta'limotining sodiq tarafdori (adepti) ekani ma'lum bo'ladi. Le Guinning daoizmga bo'lgan qiziqishi uning ilmiy-fantastik asarlarining katta qismiga kuchli ta'sir ko'rsatgan. Adabiyotshunos Douglas Barbour ta'kidlashicha, Hainish olami haqidagi asarlarda yorug'lik va zulmat o'rtasidagi muvozanat mavzusi mavjud, bu daoizmning markaziy g'oyalardan biridir. "The Left Hand of Darkness" ("Zulmatning chap qo'li") nomi Gethen sayyorasiga oid xayoliy an'anaviy qo'shiqning birinchi satridan olingan:

Yorug'lik – zulmatning chap qo'li, zulmat esa yorug'likning o'ng qo'li.

Ikki – aslida bitta: hayot va o'lim, kemmerda sevishganlar kabi yonma-yon, qo'llar tutashgandek, yo'l va manzil singari.

Suzanne Reidning ta'kidlashicha, yorug'lik va zulmatning bunday talqini ko'plab G'arb madaniyatiga xos qarashlarga zid bo'lib, unda qarama-qarshi tushunchalar odatda mutlaqo qarama-qarshi holatda tasavvur qilinadi. U shuningdek, Le Guinning qahramonlari tabiat ritmlariga moslashishga moyil, uni zabt etishga emas, deb qayd etadi; bu munosabatni daoizm bilan ham bog'lash mumkin [Reid, Suzanne Elizabeth, 1997; 206]. Handdarrata daoistik yaxlitlik (birlik) tushunchasini ifodalaydi: e'tiqod qiluvchilar "untrance" holatiga, ya'ni bilish va bilmaslik, diqqatni yig'ish va bo'shatish o'rtasidagi muvozanatga erishish orqali idrokka yetishga intiladilar. Yomeshta kulti Orgoreynning rasmiy dini bo'lib, yorug'likka sig'inishni targ'ib qiladi. David Lake kabi tanqidchilar Yomeshta kulti bilan xristianlik o'rtasida o'xshashliklarni kuzatishgan; masalan, avliyolar va farishtalarning mavjudligi, shuningdek, taqvimni payg'ambarning vafoti asosida yuritish kabi jihatlar. Le Guin Yomeshta dinining Orgota jamiyatiga ta'sirini tasvirlar ekan, Lake buni xristianlikning G'arb jamiyatiga ko'rsatgan ta'sirini tanqid sifatida talqin qiladi. Karhide diniga nisbatan Yomeshta e'tiqodi ma'rifat, ijobiy va oshkora bayonotlarga ko'proq urg'u beradi. Roman shuni anglatadiki, faqat ijobiylikka haddan tashqari e'tibor qaratish orgotaliklarning to'liq rostgo'y bo'lmasligiga olib keladi. Haqiqatga erishish uchun yorug'lik va zulmat o'rtasidagi muvozanat zarur.

Ursula K. Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" asari spekulativ adabiyotning (fentezi janrining) muhim asarlaridan biri bo'lib, u Fentezi va fentezi janrlarining o'ziga xos uyg'unlashuvini namoyon etadi. Voqealar puxta yaratilgan Geten sayyorasida kechadi. Asarda texnologik mavzulardan tashqari madaniy, mifologik va ramziy jihatlar chuqur yoritilgan bo'lib, bu xususiyatlar fentezi janrining asosiy belgilari hi-

soblanadi. Bunday uyg'unlik nafaqat asar doirasini kengaytiradi, balki shaxsiyat, gender va ijtimoiy tuzilmalar haqidagi falsafiy izlanishlarni ham chuqurlashtiradi. Ushbu tadqiqotda Le Guinning mazkur romanida fentezi janriga xos elementlardan foydalan-gani tahlil qilinadi hamda bu yondashuv spekulativ adabiyotning qayta talqin etil-ishiga va zamonaviy adabiyotga ko'rsatgan ta'siriga baho beriladi.

Ursula K. Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" asari 1969-yili nashr etilib, u Fentezi va fentezi janrlarining uyg'unligidagi muhim asar hisoblanadi. Asar odatda Fentezi sifatida tanilsa-da, unda fentezi asarlariga xos ko'plab unsurlar – batafsil yara-tilgan dunyo, miflar va ramzlar mavjud [Attebery, Brian., 1992; 201]. Le Guin yarat-gan Geten sayyorasi o'ziga xos madaniyatlar va e'tiqodlarga ega murakkab va jozibali joy sifatida tasvirlanadi. Bu esa kitobxonga texnologiyadan tashqaridagi tasavvuriy g'oyalarni, ya'ni fentezi janriga xos mavzularni o'rganish imkonini beradi.

"Zulmatning chap qo'li" asari adabiyotga katta ta'sir ko'rsatgan. U odamlarn-ing jins, shaxsiyat va turli madaniyatlar haqidagi fikrlash tarzini o'zgartirgan ham-da boshqa yozuvchilarni murakkab ijtimoiy masalalarni o'rganishga ilhomlantiradi. Ushbu tahlil Le Guinning kitobidagi fentezi elementlariga, ular o'ziga xos asar maz-munini boyitish yo'llariga va bu holat zamonaviy adabiyot uchun nimani anglatish-iga qaratiladi. Kitob fentezi va fentezi g'oyalaridan foydalanishi bilan ajralib turadi. Masalan, boshqacha haqiqatni tasvirlash, o'zaro izchil afsonalar tizimini yaratish va ilmiy faktlarga qat'iy rioya qilmaslik. Ushbu tahlil Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" asarida fentezini qo'llash yo'llarini, odatiy asar tuzilishini qanday shubha ost-tiga qo'yishini, jamiyat qanday ishlashini, qanday savol ostiga qo'yishini hamda spe-kulativ adabiyot (speculative fiction) mavzusini qayta talqin qilishini o'rganadi.

Shuningdek, "Zulmatning chap qo'li" romani adabiy muhokamalarga ham sezilarli ta'sir ko'rsatib, fentezi janriga yo'nalishtir bergan. Unda jins, shaxsiyat va madaniy nisbiylik masalalarining ilg'or tarzda yoritilishi kelajakdagi spekulativ asar-larga ta'sir ko'rsatib, yozuvchilarni murakkab ijtimoiy-siyosiy masalalarni tasavvur orqali yoritishga undagan. Le Guinning fentezi elementlaridan foydalanishini tahlil qilish ushbu romanning uzoq muddatli ta'sirini va janrning adabiy imkoniyatlarini kengaytirishdagi hissasini ko'rsatadi. Keyingi bo'limlarda "Zulmatning chap qo'li" asaridagi fentezi xususiyatlari, ularning o'ziga xos asar mazmunini yaratishdagi roli hamda zamonaviy adabiyotga kengroq ta'siri tahlil qilinadi.

Bir kishi sayyoraga keladi. Uning ismi Genli Ay bo'lib, u Ekumen elchisi – insonlarning uyg'unligini boyitish va insoniyatni koinotda rivojlantirish maqsadida tashkil etilgan dunyolar kengashi vakilidir. Shu sababli Genli Ay o'zi bilan ushbu ittifoqqa qo'shilish va uning barcha imtiyozlaridan foydalanish taklifini olib keladi. U rivojlanish va o'zgarish imkoniyatini taqdim etadi. U yolg'iz keladi. Ushbu sayy-oraning bir vakili – Estraven, kuchli lord va mamlakatlaridan birining bosh vaziri – Genli Ay missiyasining ahamiyatini anglab, uni tushunadi va yordam beradi. Mana shu voqea Ursula K. Le Guinning "*Zulmatning chap qo'li*" romanining yozilishiga sabab bo'ladi [Le Guin, Ursula K., 1969; 3]. Roman voqealari Gethen (Qish) deb ata-luvchi sayyorada kechadi, unda insoniyat noyob jinsiy fiziologiyaga ega ambiseksual-dir. Gethenliklarda "kemmer" deb ataladigan oestrus davri mavjud bo'lib, bu ularning

oylik jinsiy siklining cheklangan davri hisoblanadi va aynan shu paytda ular jinsiy faol va tayyor bo'ladilar. Gethenliklar kemmer holatida bo'lmaganda, jinsiy faol bo'lmaydilar va latent androgin holatda qoladilar, bu esa gethenliklarning potentsial ravishda erkak ham, ayol ham bo'lishi mumkinligini belgilaydi. *The structure of their societies, the management of their industry, agriculture, commerce, the size of their settlements, the subjects of their stories, everything is shaped to fit the somer-kemmer cycle.* [Le Guin, Ursula K., 1969; 93]. TARJIMA KERAK EMASMI?!!

Ushbu fiziologik xususiyatning gethenliklar va ularning dunyosiga qanchalik ta'sir qilishi va ustunlik qilishi kitobdagi kuzatuvchi tomonidan quyidagicha tushuntiriladi:

Fentezining ikki tomonlama tabiati: Ekstrapolyatsiya va tasavvuriy holat. Fentezi ko'pincha ekstrapolyativ janr sifatida tavsiflanadi, ya'ni mualliflar hozirgi tendensiya yoki hodisalarni kuchaytirilgan yoki tozalangan shaklda kelajak senariylariga o'tkazadilar. Bu usul ilmiy tajribalarga o'xshaydi – unda ma'lum bir moddaning kuchaytirilgan dozalari organizmlar ustida uzoq muddatli ta'sirini aniqlash uchun sinovdan o'tkaziladi. Xuddi shunday, ekstrapolyativ Fentezi ko'pincha jamiyatning yemirilishi yoki ekologik inqiroz kabi oqibatlardan ogohlantiradi. Natijada faqat ekstrapolyatsiyaga asoslangan asarlar ko'pincha badbinlikdek tuyuladi, bu esa ba'zilar janrdan qochish (haqiqatdan uzilish) yoki tushkunlik manbayi sifatida qabul qilishga olib keladi. Biroq ekstrapolyatsiya Fentezi olamining keng doirasidagi yagona unsur emas. Bu janr tasavvurga asoslangan fikriy holatlarga tayanadi, ular yozuvchi va o'quvchini cheksiz imkoniyatlarni o'rganishda erkinlikni ta'minlaydi. Bunday tajribalar – masalan, Meri Shellining "Frankenstein" asaridagi hayotni yaratish g'oyasi yoki Filipp K. Dikkning "The Man in the High Castle" ("Yuqori qal'adagi odam") asaridagi muqobil tarix – an'anaviy fikrlashni shubha ostiga qo'yadi, shu bilan birga axloqiy murakkablik va intuitiv izlanish imkonini beradi. Tajriba doiralarini faqat shu tajribaning shartlari bilan chegaralab, Fentezi ratsionalizm cheklovlaridan chiqib, aqliy va ijodiy mashqning dinamik shakliga aylanadi [Butler, Judith; 1990; 105].

Ursula K. Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" (1969) asari spekulativ adabiyotda burilish nuqtasini ko'rsatadi va fantastika bilan fentezining uzviy birlashuvini namoyish etadi. Garchi bu asarga fantastik janriga mansub deb qaralsa-da, undagi boy dunyo yaratish, afsonaviy (mifopoetik) elementlar va ramziy tuzilmalar uni fentezi adabiyoti an'analarga yaqinlashtiradi. Le Guinning Geten sayyorasini o'ziga xos madaniy va metafizik qonunlar asosida murakkab va chuqur tasvirlash orqali u spekulativ adabiyot doirasini texnologik ekstrapolyatsiyadan kengaytiradi hamda fentezi an'analari mavjud bo'lgan tasavvuriy imkoniyatlarni kengaytiradi.

Roman fentezi janriga xos elementlardan – muqobil haqiqat, ichki izchillikka ega mifologik tizim va empirik ratsionalizmga qarama-qarshi yondashuv – foydalanishi bilan oddiy fentezi asarlaridan ajralib turadi. Ushbu tadqiqot Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" asarida fentezi janrini qo'llaganini, u orqali adabiyotdagi an'anaviy chegaralarni qanday sinovdan o'tkazganini, jamiyat me'yorlarini tanqid qilganini va spekulativ adabiyotning falsafiy izlanish imkoniyatlarini qayta belgila-

ganini tahlil qiladi. Bundan tashqari, “Zulmatning chap qo‘li” adabiy muhokamalarga chuqur ta’sir ko‘rsatgan bo‘lib, ham fantastika, ham fentezi janrlarining rivojlanishiga hissa qo‘shgan. Undagi jins, shaxsiyat va madaniy nisbiylikka yangicha yondashuv keyingi spekulativ adabiyot asarlarining shakllanishiga ta’sir etib, yozuvchilarni murakkab ijtimoiy-siyosiy mavzularni fantastik dunyo yaratish orqali o‘rganishga ilhomlantirgan. Le Guinning fentezi elementlarini uyg‘unlashtirishini tahlil qilish orqali ushbu tadqiqot romanning davomli ahamiyatini va janrning adabiy imkoniyatlarini kengaytirishdagi o‘rnini yoritib beradi.

Quyidagi bo‘limlarda “Zulmatning chap qo‘li” asaridagi fentezi xususiyatlari, uning o‘ziga xos asar syujet chiziqlarini yaratishdagi vazifasi va zamonaviy adabiyot uchun kengroq ahamiyati o‘rganiladi.

TADQIQOT METODLARI

Ushbu tadqiqot asarni quyidagi nazariy asoslar orqali tahlil qilinadi:

Janr nazariyasi

Romanning fentezi janriga xos unsurlarni, jumladan, mifologik tizimlarni o‘z ichiga olgani va an’anaviy fentezi toposlaridan qaysi jihatlarida chetga chiqqanini tahlil qilish.

Janr qorishuvi (hybridity)ning spekulativ adabiyot (speculative fiction) evolyutsiyasiga ta’sirini baholash.

Matn tahlili

Asarning asar uslubi, dunyo yaratish (world-building) jarayoni va ramziy tuzilmalarini o‘rganish.

Geten sayyorasining yaratilishidagi madaniy dinamikalar va ularning asar tuzilishiga ta’sirini tahlil qilish.

Tanqidiy sharhlar

Romaning kengroq adabiy muhokamalardagi o‘rnini aniqlash uchun ilmiy tanqidlar (sharhlar)ni kiritish.

Asarning ijtimoiy va falsafiy ahamiyatini baholash maqsadida feministik va kvir adabiy tanqidlar bilan ishlash.

Mavzular tahlili

Jinsiy o‘zgaruvchanlik (gender fluidity), shaxsiyat va madaniy nisbiylik kabi mavzularni o‘rganish, fentezi elementlari bu masalalarga yangi qarashlarni yaratishini tahlil qilish.

Asarda jamiyat tuzilmalari haqidagi falsafiy savollarning yoritilish yo‘llarini tahlil qilish.

Tadqiqotda qo‘rquvning shakllarini tahlil qilishda Simon C. Estokning nazariyasi asos va metodologik maydon sifatida xizmat qildi. Estok ta’kidlaganidek, ekokrititsizm tabiatga nisbatan xolis bo‘lmagan munosabat va kamsitishni ifodalash uchun yetarli terminlarga ega emas, shuning uchun u insonlarning tabiat agentligiga nisbatan nafrati va qo‘rquvini tushuntira oladigan nazariyalar yaratishi kerak [Estok, S. C.; 2009; 207]. Shu sababli Estok “ekofobiya” atamasini “tabiat olamiga nisbatan asossiz va irratsional nafrat”ni ifodalash uchun qo‘llashni taklif qiladi.

U, shuningdek, ekokrititsizm boshqa nazariyalar bilan aloqalar oʻrnatishi kerakligini taʼkidlaydi, chunki tabiiy muhitni nazorat qilish ham xuddi Afrika qullaridan foydalanish irqchilikni anglatgani kabi, hayvonlarni ekspluatatsiya qilish tushunchlarini anglatgani kabi ekofobiya ham oʻz ichiga oladi. Yoki qisqacha aytganda, “ekofobiya, irqchilik, misoginiya, gomofobiya va spesitsizm bir-biri bilan chambarchas bogʻliq boʻlib, oxir-oqibat birgalikda oʻrganilishi lozim” [Estok, S. C.; 2009; 218].

NATIJALAR

“Zulmatning chap qoʻli” asaridagi fentezi elementlari hayoliy Geten sayyorasi oʻziga xos madaniyatlar, iqlimlar va eʼtiqod tuzilishi bilan puxta yaratilgan. Unda fentezi janrining teranligi va ijodkorligi mujassam etiladi.

Janr qorishuvi va asar innovatsiyasi. Le Guin fantastik va fentezi janrlarini mahorat bilan uygʻunlashtirib, spekulativ adabiyot (speculative fiction) chegaralarini kengaytiradi. U boy mifologik tizimlar va tasavvurga asoslangan dunyo yaratishni ijtimoiy-siyosiy hamda falsafiy izlanishlar bilan birlashtirib, anʼanaviy janr cheklovlarini buzadi va oʻziga xos, chuqur oʻylashga undovchi asar uslubini yaratadi. Geten afsonalari va rivoyatlari asarga vaqt va ramziy maʼnolar qatlamini qoʻshib, uni yanada boyitadi.

Jins va shaxsiyatni oʻrganish. [Lothian, Alexis, 2014; 28]. Le Guin anʼanaviy jinsiy meʼyorlarni shubha ostiga qoʻyadi – Geten aholisi jinsiy jihatdan oʻzgaruvchan (ambiseksual) mavjudotlar sifatida tasvirlanadi, yaʼni ular ikki jins oʻrtasidagi anʼanaviy chegaralardan xoli. Bu yondashuv shaxsiyatni tasavvuriy tarzda oʻrganishga imkon yaratadi hamda jinsning oʻzgaruvchanligi jamiyat tuzilmalari, munosabatlar va madaniy aloqalarga qanday taʼsir koʻrsatishini koʻrsatadi. Shu yoʻl bilan roman spekulativ adabiyotni tanqidiy ijtimoiy tahlil uchun maydonga aylantiradi. Asar ilmiy realizmdan koʻra falsafiy va spekulativ izlanishga eʼtibor qaratadi, bu esa fentezi anʼanalarining asosiy belgilaridan biridir.

Immersiv dunyo yaratish (World-building). Le Guin Gethen sayyorasini jonli va oʻziga xos, mustaqil dunyo sifatida yaratadi, unda texnologik va mifologik oʻlchamlar uygʻunlashgan. Bu yondashuv fentezi anʼanalariga juda yaqin keladi.

Mifologik va ramziy qatlamlar. Roman Geten folklori, afsonalari va ramziy obrazlarini oʻz ichiga olib, ular abadiy fentezi anʼanalariga uygʻun tarzda namoyon boʻladi.

Empirik ratsionalizmni inkor etish. Asarda empirik (tajriba asosidagi) cheklovlardan koʻra tasavvurga asoslangan ehtimollar ustuvor qoʻyilgan. Bu esa anʼanaviy fentezining texnologik realizmga asoslangan yondashuvidan farq qiladi.

Janr qorishuvi va asar innovatsiyasi. Asar davomida Le Guinning ilmiy fantastik elementlarni uygʻunlashtirish orqali adabiy janrlar oʻrtasidagi chegaralarni buzganini va yangi badiiy ifoda shaklini yaratganini chuqurroq tahlil qilish nazarda tutiladi [Bittner, James W, 1984; 325].

Fantastik va fentezining uygʻunlashuvi spekulativ adabiyot (speculative fiction) doirasini kengaytiradi va falsafiy hamda ijtimoiy-siyosiy mavzularni yanada boyroq tahlil qilish imkonini beradi. Anʼanaviy chegaralardan chiqish orqali roman gibrid

(aralash) asar uslubining asoschisi sifatida zamonaviy yozuvchilarga ilhom manbai bo'lgan.

MUNOZARA

Le Guinning “Zulmatning chap qo‘li” asari spekulativ adabiyotning janr chegaralaridan chiqib, murakkab falsafiy va ijtimoiy-madaniy masalalarni tahlil qilishga qodirligini yaqqol namoyish etadi. Romanda fentezi elementlarining uyg‘unlashtirilishi asarni yanada boyitadi, uni o‘quvchi uchun o‘ziga xos tajribaga aylantiradi va jins, shaxsiyat hamda madaniy nisbiylik kabi mavzular ustida chuqur mulohaza yuritishga undaydi. Ushbu roman spekulativ adabiyot rivojiga katta ta’sir ko‘rsatgan – u janrlar aralashuvini (hybridity) qabul qilish va murakkab ijtimoiy-siyosiy masalalarni badiiy yo‘l bilan yoritish tendensiyasini mustahkamladi.

Le Guinning asarida Fentezi va fentezi uyg‘unligi nafaqat spekulativ adabiyot doirasini kengaytiradi, balki uning badiiy va intellektual tadqiqot salohiyatini ham qayta belgilaydi. Bu yondashuv zamonaviy adabiyotning rivojlanish yo‘nalishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatib, yozuvchilarni noodatiy mavzular va yangi asar uslublarini izlashga undagan.

Spekulativ adabiyotning ilmiy ahamiyati. Ursula K. Le Guinning “Zulmatning chap qo‘li” asari spekulativ adabiyotning o‘zgartiruvchi kuchini – an‘analarni shubha ostiga qo‘yish va fikrlashga undash qobiliyatini – namoyish etadi. Fentezi elementlarini mukammal uyg‘unlashtirish orqali roman asar imkoniyatlarini kengaytiradi va inson tabiatiga oid chuqur falsafiy qarashlarni taklif etadi. Kelajakdagi tadqiqotlar shunga o‘xshash uyg‘un janrli (hybrid) asarlarni va ularning adabiy tafakkur rivojiga qo‘shgan hissasini yanada chuqurroq o‘rganishi mumkin [De Beauvoir, Simone, 1949; 72].

Le Guinning “Zulmatning chap qo‘li” romani spekulativ adabiyotning ilmiy-nazariy salohiyatini namoyon etadi – u jamiyat me‘yorlarini shubha ostiga qo‘yadi va tanqidiy fikrlashni rag‘batlantiradi. Muallif antropologik kuzatuvlar, ijtimoiy-falsafiy tahlil va feministik tanqidni uyg‘unlashtirish orqali Fentezi va fentezi chegaralarini qayta belgilaydi.

Jinsiy o‘zgaruvchanlik, madaniy nisbiylik va shaxsiyat haqidagi “fikriy tajriba” (thought experiment) orqali roman o‘quvchini jamiyatda qabul qilingan me‘yorlarning sun‘iy yaratilganligini qayta ko‘rib chiqishga majbur qiladi. Uning ta’siri janr adabiyoti doirasidan tashqariga chiqib, feministik nazariya, gender tadqiqotlari hamda madaniy antropologiya sohalarida muhim nazariy manba sifatida e’tirof etilgan. Bundan tashqari Le Guinning ijodi adabiyot va madaniyatshunoslik o‘rtasidagi chegarani bog‘lab turadi, spekulativ adabiyot (speculative fiction) qanday qilib intellektual va ijtimoiy o‘zgarishlarga ilhom manbai bo‘lishi mumkinligini ko‘rsatadigan namunaviy modelni taqdim etadi [Rabkin, Eric S., 1976; 181].

Deterministik (oldindan belgilangan) [Laozi. Tao Te Ching, 1989; 141] kelajak tasviridan voz kechib, inson tajribasini nozik, ko‘p qirrali tarzda o‘rganish orqali “Zulmatning chap qo‘li” o‘z o‘rnini adabiy durdona va taxminiy tafakkurning asosiy ustunlaridan biri sifatida mustahkamlaydi. Bu nuqtayi nazardan qaraganda, roman

spekulativ adabiyotni ijtimoiy tanqidning yangi maydoni sifatida qayta talqin qiladi. Asar ilmiy realizmdan ko'ra falsafiy va spekulyativ izlanishga urg'u beradi, bu esa fentezi an'analarining muhim belgilaridan biridir. Adiba ushbu asarda o'z estetik strategiyasini yanada radikallashtiradi (keskinlashtiradi). Bu endi chiziqli (lineyli) hikoya emas, balki postapokaliptik Kaliforniyada yashovchi o'ylab topilgan xalqlarning etnografik xronikasidir. Bu yerda estetik model antropologik tus oladi: o'quvchiga markazlashgan hokimiyatsiz, ekologik jihatdan barqaror iqtisodiyotga ega, chuqur ritual ongiga tayangan mutlaqo boshqa turmush tarziga to'liq sho'ng'ish taklif etiladi. Ushbu matnda Le Guin badiiy va akademik yozuvni birlashtirib, janrlar hamda institutsional bilim shakllari o'rtasidagi chegaralarni buzadi. Bu yerda uning estetikasi poststrukturalizm va feministik epistemologiyaga – bilimning kontekstual, situativ va intuitiv tabiatiga yaqinlashadi [Donawerth, 1997, 132-bet].

Le Guinning ushbu asaridagi badiiy-estetik xususiyat quyidagilardan iborat:

Axloqiy markazlashuv – uning estetikasi har doim ma'naviy mas'uliyat, hamdardlik va zo'ravonlikdan voz kechish bilan chambarchas bog'liq;

Dialogiklik va monologik nutq – Le Guin yaratgan dunyolar hech qachon yopiq emas, ular "o'zgachalilik"ni qabul qiladi va qo'llab-quvvatlaydi;

Poetik til – ilmiy fantastikaning texnik tilidan voz kechib, o'rniga mifni qo'llash;

Ekologik va mifologik tafakkur – dunyoning organik tizim sifatidagi bog'liqligi;

Gender refleksiyesi – ayollarga xos hikoya qilish uslubini yaratish.

Aftidan, aynan mana shu model Le Guin ijodini nafaqat intellektual fantastikaning namunasi, balki estetikani mavjudlikni tanqidiy anglash va zamonaviy madaniy hamda siyosiy me'yorlarga muqobil takliflar ilgari surish vositasiga aylantirgan falsafiy loyiha sifatida ko'rsatadi.

XULOSA

Ursula K. Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" asari spekulativ adabiyotning o'zgartiruvchi kuchini – an'nalarni shubha ostiga qo'yish va fikrlashga undash qobiliyatini yaqqol ko'rsatadi. Fentezi elementlarini mahorat bilan uyg'unlashtirish orqali roman asar imkoniyatlarini kengaytiradi va inson tabiatiga oid chuqur falsafiy tushunchalarni taklif etadi.

Kelajakdagi tadqiqotlar shunga o'xshash janr-aralash (hybrid) asarlarni o'rganish hamda ularning adabiy tafakkur rivojiga qo'shgan hissasini tahlil qilish orqali bu yo'nalishni yanada chuqurlashtirishi mumkin. Le Guinning "Zulmatning chap qo'li" romani spekulativ adabiyotning ilmiy va akademik salohiyatini isbotlaydi, u jamiyat me'yorlarini tanqidiy ko'z bilan ko'rib chiqadi va o'quvchini chuqur fikrlashga undaydi. Muallif antropologik qarashlar, ijtimoiy-falsafiy izlanishlar va feministik tahlilni uyg'unlashtirish orqali Fentezi va fentezi chegaralarini qayta belgilaydi.

Roman jinsiy o'zgaruvchanlik, madaniy nisbiylik va shaxsiyat haqidagi "fikriy tajriba" (thought experiment) orqali o'quvchini jamiyatda qabul qilingan me'yorlarning sun'iy va shartli tabiatini qayta ko'rib chiqishga majbur qiladi. Uning ta'siri janr adabiyotidan ancha keng bo'lib, feministik nazariya, jins tadqiqotlari va

madaniy antropologiya sohalarida asosiy manba sifatida tan olingan. Le Guinning “Zulmatning chap qo‘li” romani spekulativ adabiyotning (speculative fiction) ijtimoiy me‘yorlarni shubha ostiga olish va tanqidiy tafakkurni rag‘batlantirishdagi akademik salohiyatini namoyon etadi. Antropologik qarashlar, ijtimoiy-falsafiy izlanishlar va feministik tanqidni uyg‘unlashtirgan holda, bu asar Fentezi va fentezi chegaralarini qayta belgilaydi.

Jinsiy o‘zgaruvchanlik (gender fluidity), madaniy nisbiylik va shaxsiyat haqidagi fikriy tajriba orqali roman o‘quvchini jamiyat me‘yorlarining sun‘iy va qurilgan tabiatini qayta ko‘rib chiqishga undaydi. Uning ta’siri faqat janr adabiyotidagina emas, balki feministik nazariya, gender tadqiqotlari va madaniy antropologiyaning asosiy manbalaridan biri sifatida e’tirof etilgan.

Bundan tashqari Le Guinning asarlari adabiyot va madaniyatshunoslik o‘rtasidagi farqni yo‘qotib, spekulativ adabiyotning intellektual va ijtimoiy o‘zgarishlarga qanday ilhom berishi mumkinligini ko‘rsatadi. Le Guin deterministik futurizmni (qat’iy belgilangan kelajak g‘oyasini) rad etib, inson tajribasining nozik va ko‘p qirrali jihatlari tadqiq etgan, uning “Zulmatning chap qo‘li” asari adabiy durdona va taxminiy tafakkurning poydevorlaridan biriga aylangan.

Asarning mazmuniy ahamiyati

1. *Shaxsiy tajriba orqali anglash:*

Asarda yosh gethenlik qahramonning voyaga yetishi, o‘zining birinchi kemmerini boshdan kechirishi va shu orqali kimligini kashf etish jarayoni tasvirlanadi. Ushbu tajribalar orqali Le Guin o‘quvchini jins, shaxsiyat va sog‘lom jamiyat tushunchalarini qayta o‘ylashga chorlaydi.

2. *Madaniy tafsilotlar:*

Asarda Gethen jamiyatining marosimlari, oilaviy munosabatlari va jinsiy neytrallikni normal hol sifatida qabul qilgan ijtimoiy tizimi chuqur yoritiladi. Bu holat o‘zaro hurmat va tenglik g‘oyasini mustahkamlaydi.

3. *O‘zgarishni qabul qilish:*

Qahramonning Kemmer davridagi o‘zgarishi – inson hayotidagi o‘shish va yetilish jarayonining ramziy ifodasidir. Bu faqat biologik o‘shish emas, psixologik va ijtimoiy yetilish haqidagi asardir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Attebery, B. (1992). *Strategies of fantasy*. Bloomington, IN: Indiana University Press.
2. Attebery, B. (2002). *Strategies of fantasy*. Bloomington, IN: Indiana University Press.
3. Bittner, J. W. (1984). *Approaches to the fiction of Ursula K. Le Guin*. Oxford: Oxford University Press.
4. Butler, A. M. (2012). *Solar flares: Science fiction in the 1970s*. Liverpool: Liverpool University Press.
5. Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York, NY: Routledge.
6. de Beauvoir, S. (1949). *The second sex*. New York, NY: Alfred A. Knopf.
7. Donawerth, J. (1990). Utopian science: Contemporary feminist science theory and science fiction by women. *NWSA Journal*, 2(4), 535–557.
8. Donawerth, J. (1997). *Frankenstein’s daughters: Women writing science fiction*. Syracuse,

- NY: Syracuse University Press.
9. Estok, S. C. (2009). Theorizing in a space of ambivalent openness: Ecocriticism and ecophobia. *Interdisciplinary Studies in Literature and Environment*, 16(2), 203–225. <https://doi.org/10.1093/isle/isp010>
 10. Faya, M. (1997). Aliens, androgynes, and anthropology: Le Guin's critique of representation in *The Left Hand of Darkness*. *Mosaic: An Interdisciplinary Critical Journal*, 30(3), 59–73.
 11. Flood, M., Gardiner, J. K., Pease, B., & Pringle, K. (Eds.). (2007). *International encyclopaedia of men and masculinities*. London: Routledge.
 12. Gilarek, A. (2012). Marginalization of “the Other”: Gender discrimination in dystopian visions by feminist science fiction authors. *Text Matters: A Journal of Literature, Theory and Culture*, 2(2), 221–238. <https://doi.org/10.2478/v10231-012-0066-3>
 13. Göç, M. (2018). The king is pregnant: *The Left Hand of Darkness* and gender as a power issue. *Çeşm-i Cihan: Journal of History, Culture and Art Studies*, 5(2), 48–60.
 14. Hamilton, T. (2023). Speculative constitutions in Ursula K. Le Guin's Hainish cycle and the rights of nature. *Law & Literature*, 1–23. <https://doi.org/10.1080/1535685X.2022.2157102>
 15. Haraway, D. (1991). A cyborg manifesto: Science, technology, and socialist feminism in the late twentieth century. In *Simians, cyborgs, and women: The reinvention of nature* (pp. 149–181). New York, NY: Routledge.
 16. Harrell, D. J. (2010). Ecological metaphors in Le Guin's fiction. *Extrapolation*, 51(2), 210–224.
 17. Hermann, I. (2018). Boundaries and otherness in science fiction: We cannot escape the human condition. *Text Matters: A Journal of Literature, Theory and Culture*, 8, 212–226. <https://doi.org/10.1515/textmat-2018-0013>
 18. Jameson, F. (2005). *Archaeologies of the future: The desire called utopia and other science fictions*. London: Verso.
 19. Johnson, A. G. (2000). *The Blackwell dictionary of sociology: A user's guide to sociological language*. Oxford: Blackwell.
 20. Kerslake, P. (2007). Science fiction and empire (pp. 8–24). Liverpool: Liverpool University Press.
 21. Kierkegaard, S. (1994). *Fear and trembling and the book on Adler*. London: Everyman's Library.
 22. Kosmina. (2017). *Science fiction and alterity*. Adelaide: Adelaide University Literature Club.
 23. Laozi. (1989). *Tao Te Ching* (G.-F. Feng & J. English, Trans.). New York, NY: Vintage Books.
 24. Le Guin, U. K. (1969). *The left hand of darkness*. New York, NY: Ace Books.
 25. Le Guin, U. K. (1975). American SF and the other. *Science Fiction Studies*, 2(3), 208–210.
 26. Le Guin, U. K. (1994). *The left hand of darkness*. New York, NY: Ace Books.
 27. Le Guin, U. K. (2001). *A wizard of Earthsea*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
 28. Le Guin, U. K. (2003). *The left hand of darkness*. New York, NY: Penguin Group.
 29. Logan, J., & Grandage, M. (2016). *Genius* [Film]. Desert Wolf Productions; Michael Grandage Company.
 30. Lothian, A. (2014). Gender, genre, and world-building in Ursula K. Le Guin's Gethen. *Journal of Feminist Scholarship*, 7, 25–41.
 31. Manne, K. (2017). *Down girl: The logic of misogyny*. Oxford: Oxford University Press.
 32. Mellor, A. K. (1982). On feminist utopias. *Women's Studies: An Interdisciplinary Journal*, 9(3), 241–262.
 33. Orwell, G. (2000). 1984. London: Penguin Books.
 34. Pineda, B. (2023). Living “long in a cold land”: Ecofeminist perspectives on environment, culture, and othering in Ursula K. Le Guin's *The Left Hand of Darkness*. *The Oswald Review*, 25, 26–50.
 35. Rabkin, E. S. (1976). *The fantastic in literature*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

36. Reid, S. E. (1997). *Presenting Ursula Le Guin*. New York, NY: Twayne.
37. Westlake, J. (2003). The voice of the other: Gender and narrative in Le Guin's *The Tombs of Atuan*. *Science Fiction Studies*, 30(1), 51–68.